

2008/9 KÜRESEL FİNANS KRİZİ SONRASINDA EKONOMİ TEORİ VE POLİTİKASINDA YENİ STRATEJİLER

AFTER THE GLOBAL FINANCIAL CRISIS IN 2008/9 NEW STRATEGIES ECONOMIC THEORY AND POLICY

Yrd. Doç. Dr. Ece DEMİRAY EROL
Celal Bayar Üniversitesi, İİBF, İktisat Bölümü
ecehan.erol@hotmail.com

Prof. Dr. İbrahim EROL
Celal Bayar Üniversitesi, İİBF, İktisat Bölümü
ibrahim.erol@bayar.edu.tr

ÖZ

Bu çalışmanın amacı küresel finans krizine neden olan ekonomi teori ve politikalarını incelemek, ekonomi teorilerinin düşünce yapılarını tekrar gözden geçirmek ve ekonomi politikasının yol haritasını belirlemeye çalışmaktır. Bu nedenle Neo-Klasik düşünce yapısı ile Keynesyen teori karşılaştırılmıştır. Sonuç olarak kapitalist ekonomilerde kısa dönemde Yeni Keynesyen teoriye dayalı makro politikalar uygulanmalı, uzun dönem tedbirlerinde ise Yeni Keynesyen Teori ile Neo-Klasik Teori ekonomi politikaları birbiriyle uyumaktadır. Son yıllarda uygulanan Neo-Klasik düşünce yapısına bağlı politikalar küresel finans krizinden bu yana yaklaşık beş sene geçmesine rağmen, bir çok ülkenin kamu borçlarını hala düşürememiş, finans sektörü ile reel sektör arasındaki ilişkiyi güçlendirememiş, işsizlik oranlarının yüksek düzeyini indirememiş ve ülkeler arasındaki cari denge sorunlarını çözememiştir.

Anahtar Kelimeler: Küresel finans krizi, Neo-Klasik Düşünce Okulu, Para ve Maliye Politikası

ABSTRACT

The purpose of this study is to analyze the economic theory and policy which caused the crisis, to revise the structure of thought in economic theories and to determine the roadmap of the economic policy. Due to the structure of the New-classical thought on the nature of the policies implemented so far, it was not possible to strengthen the relationship between the financial sector and real sector. Unemployment rate is still as high as before and current account balance problems have not been solved among the countries.

Keywords: Global financial crisis, Neo-classical school of thought, fiscal and monetary policy

1. GİRİŐ

2008/9 küresel finans krizi 1929 ekonomi buhranından sonra ekonomi dünyasında kendini gösteren en büyük krizdir. Bu krizi önemli kılan unsurların başında iktisat teorisi ve politikasının mercek altına alınması ve tekrar tartışma alanına itilmesidir.

Finans piyasalarında hisse senetlerinin değerleri tekrar artma eğilimi göstermiş, risk oranları yüksek olan finans ürünleri(Hedge Funds gibi) piyasalara sunulmuş ve yüksek oranlarda kar elde edilmiştir.

Aradan beş sene geçmesine rağmen hala birçok ülkenin kamu borçlarının finansmanı için borç alınmasında veya işletmelerin kredi ihtiyaçlarının giderilmesinde bankalar çekingen davranmaktadırlar. Oysa yatırım bankalarının iş hacmi artmakta ve kar marjları her geçen gün çoğalmaktadır.

Diğer açıdan bakıldığında bir çok ülkede işsizlik oranları hala yüksek düzeyini korumakta, bir çok ülkenin imalat sanayindeki kapasite kullanım oranları düşük düzeyde bulunmakta ve Avrupa ülkelerinde görüldüğü gibi yüksek kamu açıklarının düşürülmesi pek de kısa vadede mümkün görülmemektedir.

Gerçekten 2008/9 küresel finans krizinin etkileri ortadan kaldırıldı mı? Yoksa reel ekonomide ekonomi problemleri devam ederken, finans piyasalarındaki canlanmayı nasıl açıklamak gerekecektir.

Bu çalışmanın amacı, küresel finans krizi sonrası uygulanan ekonomi teori ve politikalarını mercek altına almak ve çoğu ekonomistler tarafından kriz nedeni olarak görülen ekonomi teorilerinin düşünce yapılarını analiz etmek ve ekonomi politikasında ortak alanları belirlemektir. Kriz sonrasında ortaya çıkan düşünce, küreselleşme sürecinde ekonomi bilimi artan ihtiyaçları karşılamada ve iktisat politikasını yönlendirmede ve gerekli bilgileri sunmada yetersiz kalmıştır.

Küreselleşme ekonomide ülkelerarasındaki bağımlılığı arttırmakta ve aynı zamanda ekonomi politikalarında şeffaflığı beraberinde getirmektedir. Bu nedenle ekonomik sürecin yönlendirilmesinde yanlış bilgilerin düzeltilmesi, yeni düşüncelerin oluşturulması bir paradigma değişimi olarak gerekli görülmektedir(Clapham 2010).

Büyük ekonomik krizler ekonomi bilimine meydan okumadır ve bu meydan okuma yeni değildir. Ekonomi bilimi ampirik bir bilim dalıdır. Geçmiş dönemlerde 1929 ekonomik buhranından başlayan ve şimdiye kadar devam eden bir çok ekonomik kriz yaşanmakta ve ekonomi bilimi problemlerin çözümü için makro ekonomi teorilerini geliştirme gayreti içindedir. Konjonktür politikası bu makro teorilerin temelinde filizlenmiştir.

Küresel finans krizinin temelinde finans piyasalarının serbestleşmesi ile finans ve bankacılık sektöründeki yanlış davranışların yol açtığı etkileşim yatmaktadır.

Bazı düşünörlere göre ise, ABD'nin genişleyici para politikası, kamu borçlarının artan seyri ve cari işlemler bilançosu açığı küresel finans krizinin nedenleri olarak gösterilmek istenmektedir. Aslına bakılırsa bu nedenler konunun derinliğine inilmeyen ve satıhta kalan sorunlardır. Temelde küresel finans krizinde etkili olan mekanizmayı 1970'li yıllardan bu güne kadar uygulanan Neo-Liberal ekonominin gelişme ve karar süreçlerinde etkili olan piyasa ve rekabet düzeninde aramak gerekecektir(Bontrup 2011:4). Neo-Klasik mantık içinde dünya ekonomisi bir özel teşebbüs olmalıdır fikri ön plandadır. Dünya ekonomisinin bir çok kurumlarında, örneğin Dünya Bankasının para politikalarında veya Uluslar arası Para Fonunun karar mekanizmalarında etkili olan düşünce Neo-klasik iktisatçılara aittir.

2005 yılında Alman üniversitelerinde görev yapan 250 profesör Hamburg çağrısı adı altında bir bildiriye imza atmışlardır. Hedeflerinde Neo-Klasik düşünceye uygun olarak yeni sosyal piyasa ekonomisinin yeniden tasarlanması vardı ve bu oluşum işveren sendikası tarafından finanse edilerek desteklenmiştir. İstekler arasında ücret artışlarının sınırlandırılması, kamu harcamalarının kısılması, alt kesim ücretlerde kesinti yapılması ve sosyal güvenlik harcamalarının düşürölmesi gibi kriterler yer alıyordu(Ötsch 2009:73).

Diğer bir örneği de ABD Merkez Fed oluşturmakta ve uzun zamandan beri Fed Neo-Klasik düşünce tarzıyla yönetilmektedir.

1987-2006 yıllarında Amerika Merkez Bankası başkanlığını yürüten Alan Greenspan kendi düşüncesini ucuz para politikası üzerine kurmuştur. Bu politika küresel finans krizinin oluşumuna zemin hazırlamış ve kendisi sermaye piyasasında kredi türevleri işlemlerini düzenlemek için yapılan tüm girişimleri geri çevirmiştir. Alan Greenspan'ın Neo-Klasik Paradigmaya olan en önemli katkısı devletin görevinin sadece piyasada olumlu bir iklimin yaratılması olarak tanımlanmaktadır.

Eğer Fed radikal piyasa düzenleyicisi olarak Neo-Klasik düşünce yapısını savunuyorsa, küresel finans krizinde de bir katkısı var demektir(Ötsch 2009:74).

Tehlikenin en büyük boyutlarından belki en önemlisi dünya çapında söz sahibi olan kurumların başkanlarının ve ekonomistlerin büyük bir bölümünün Neo-Klasik iktisat düşüncesi taraftarı olmaları, küresel finans krizinin nedeninin ekonomik sistem kaynaklı olduğuna inanmak istememeleri ve suçluyu sadece finans piyasalarının kontrolsüz gelişmesinde aramalarıdır.

2. NEO-KLASİK DÜŞÜNCE AÇISINDAN KRİZLER

Çalışmamızda tüm önemli ekonomi teorileri iki ana grup altında toplanmış, bir yanda Neo-Klasik düşünce okulu ve diğer yanda da Keynesyen düşünce okulu bulunmaktadır

Neo-Klasik düşünce okulu Klasik,Neo-Klasik iktisatçılardan başlamakta, Monetarist(Parasalıcı) görüş ile devam etmekte, Rasyonel Beklentiler Tezi ve Real Business Cycle teorisine kadar uzanmaktadır.

Keynesyen okul ise Keynes'in teorisi ile bařlayan, yeni Keynesyenlerle devam eden ve Post Keynesyenlere kadar uzanan bir dūřünce bütünüdür.

Neo-Klasik piyasa sisteminde krizleri önceden tahmin edecek herhangi bir mekanizma yoktur, çünkü bu dūřünce çerçevesinde piyasalara dıř müdahale olmadan arz ve talep kanunları piyasa problemlerini çözecektir. Bu nedenle kapitalist sistemde parasal krizleri ve řiřkinlikleri sistematik olarak arařtıran ve tahmin eden bir enstrüman yoktur.

Hiç kimse krizlerin geleceğini tahmin edememiştir. Ancak Uluslar arası Para Fonu, Avusturya Ekonomi Araştırma Enstitüsü, Dan Baker, Michael Hudson, Stephan Keen, Nouriel Roubini ve Robert Shiller, James Galbraith, Alex Leijonhuuf, Charles Kindleberger ve Hyman Minsky gibi iktisatçılar bir kriz ihtimali üzerinde durmuşlar ve uyarılarda bulunmuşlardır(Ötsch 2009:75).

Neo-Klasik iktisatçılar 1970'li yıllardan itibaren makro ekonominin mikro temeli üzerinde geliştirilmesi projesi üzerinde çalışmışlardır. Ekonomi politikasının büyüme, enflasyon, refah ve kriz gibi büyük problemleri sosyal ve isole edilmiş davranış biçimlerinin analizinden hareketle çözülmek zorunda kalmıştır. Bir çok Neo-Klasik iktisatçı mikro bazlı bakış açısını benimsemiş bu durum bilimsel olarak algılanmış, mikro baza dayanmayan ve ekonometrik model içermeyen çalışmalar bilimsel olarak görülmemiştir.

Tartışma alanlarından bir tanesi de Almanya'da kendini gösteren ve Neo-Klasik dūřünce yapısının sonuçlarına dayandırılan iktisat biliminin aşırı bir şekilde matematikleştirilmesi ve buradan çıkan sonuçların iktisat politikası tedbirlerini yönlendirmede aciz kalmasıdır. Ağırlıklı bir matematiksel modelin teorik bazda iktisat politikası önerilerini geliştirmekten öte engellediği savunulmaktadır. Matematiksel anlatım belirli bir noktadan sonra sadece kendi dünyasında geçerlidir ve ekonomik olayları yönlendirmekten acizdir. Oysa dünyanın hemen her tarafında Neo-Klasik iktisatçılar neredeyse matematiksel model içermeyen çalışmalarını bilimsel olarak kabul etmemektedirler. Ayrıca ekonomik gelişmeyi sosyolojik etkenler, kurumsal yapı, tarihsel gelişim ve psikolojik faktörler de etkilemektedir (Clapham 2010). Bu nedenle bu faktörleri matematiksel modeller içinde değerlendirmek pek de mümkün olmamaktadır.

3. NEO-KLASİK DÜŞÜNCE KONSEPTİ

Neo-Klasik dūřünceye göre piyasa optimist bir görüşe sahip ve istikrarlıdır. Piyasadaki istikrar ve güvenin perde arkasında piyasanın kendi kendini tamir edebilme özelliğinden kaynaklanmaktadır. Piyasalarda oluşan ekonomik dalgalanmalar herhangi bir devlet müdahalesi olmadan tekrar eski denge düzeyine gelebilmektedir. Neo_Klasik iktisatçılar kısa vadede talep yönlü müdahaleleri kabul etmemektedirler

Kısa vadeli istikrar politikasının özünde Merkez Bankasının sabit oranlarda para miktarı büyümesi yatmaktadır. Bu dūřünceye karşın kısa vadeli maliye politikasının etkisi hiç yoktur. Ancak Neo-Klasikler otomatik stabilizatörlerin ekonomiye yaptığı pozitif etkiyi göz ardı etmemişlerdir. Otomatik stabilizatörler ekonomide konjonktür karşıtı bir etki doğurmakta ve

istikrar sağlayıcı bir fonksiyona sahip olmaktadır. Buna en güzel örnek işsizlik sigortasıdır. İşsizlik sigortası ekonominin refah döneminde kamu bütçesine gelir artışı olarak yansımakta ve resesyon döneminde artan işsizlik nedeniyle harcamalar büyümekte, kamu bütçesine yük binmekte ve talep miktarı artmaktadır. Diğer bir otomatik stabilizatör de kademeli gelir vergisidir. Bu tür vergilerde politik iradeye gerek kalmadan kısa vadede otomatik olarak ekonomide istikrar sağlanabilmektedir(Carlin/Soskice 2006).

Orta ve uzun vadede Neo-Klasikler arz politikasına odaklanmışlar, özel teşebbüsün yatırım isteği ve ekonomide sermaye miktarının büyütülmesi yönünde tedbirleri ön görmüşlerdir. Yatırım isteğinin iyileştirilmesi için devletin piyasada yatırım dostu bir ortamın oluşmasına hizmet etmesi gerekmektedir. İlave yatırımlar sermaye stokunu arttıracak ve istihdam düzeyini olumlu etkileyecektir. Ücret politikasında ücret artışları iş gücü verimliliğine endekslenmeli ve iş gücü piyasası daha esnek hale getirilmelidir. İşten çıkarmalarda ve kolektif ücret sözleşmelerinde gevşek davranılmalıdır, çünkü böyle bir hareket iş piyasasında rekabeti arttıracak, artan rekabet de istihdam düzeyini pozitif yönde etkileyecektir.

Diğer önemli bir nokta da kamu bütçe dengesinin sağlanması ve kamu açıklarından kaçınılmasıdır, çünkü her açık sermaye oluşumunu negatif yönde etkileyecek ve uzun dönemde ekonominin büyümesini engelleyecektir. Tüketim yönlü harcamalardan kaçınılmalı ve düşük düzeyde tutulmalıdır. Büyüme odaklı yatırımlar arttırılmalı, alt yapı ve eğitim yatırımları önceliğini korumalıdır(Erol 2013:63).

Para politikası istikrarlı yatırım ortamının oluşması için para değeri istikrarına odaklanmalı ve sabit oranlarda para miktarı artışı parasal kural olarak benimsenmelidir.

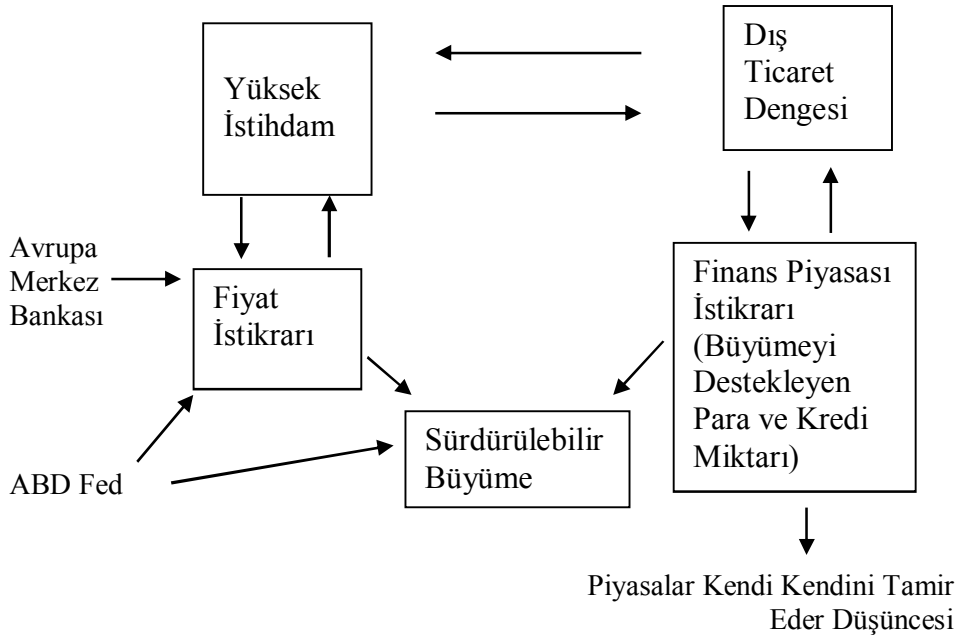
Neo-klasik düşünceyi özetleyecek olursak;

1. Kısa vadeli istikrar politikasından tamamen vazgeçilmiştir. Ekonomik dalgalanmaların ayrıştırılması, refah ve kriz dönemlerinde ekonomi politikası değişmeyecek, sadece ekonomi politikasında süreklilik önemli olacaktır.
2. Ekonomi politikasında orta ve uzun vadeli perspektif önemlidir. Devletin görevi piyasalarda yatırım ikliminin yumuşatılmasıdır. Geleceğin yatırımları(eğitim ve altyapı) ile yeniliklerin geliştirilmesine öncelik verilmelidir.
3. Para politikasında para miktarı kuralı geçerlidir. Para miktarı sabit oranlarda arttırılmalıdır. Ekonomi politikasının odak noktasını fiyat istikrarı oluşturmaktadır.
4. Finans politikası: Devletin küçülmesi kaçınılmazdır. Özelleştirmeye devam edilmeli, kamunun bütçe dengesi sağlanmalı ve geleceğin yatırımları özendirilmelidir.
5. Ücret ve işgücü piyasası: Ücret artışlarında çekimsiz kalınmalı, işgücü piyasası daha esnek hale getirilmeli ve serbestçe hareket alanı

sağlanmalıdır. İşgücü verimliliğinin arttırılması ve işe olan bağlılığın geliştirilmesi için yeni stratejiler geliştirilmelidir.

Yukarıda anlatılan Neo-Klasik politikayı bir model içerisinde gösterecek olursak, aşağıdaki şekli elde ederiz.

şekil 1: Ekonomik Denge Modeli

Aslında Avrupa Merkez Bankası Avrupa piyasasında fiyat istikrarını temel politik gösterge olarak almakta, yüksek istihdam, büyüme ve dış ticaret hedeflerini bu bazda geliştirmeye çalışmaktadır. Oysa ABD Merkez Bankası Fed hem fiyat istikrarını ve hem de ekonomik büyüme politikasını para politikası kanalı ile yönlendirmeye çalışmaktadır. Fed fiyat istikrarı hedefini işsizliğe bağlamış ve bu alanda başarı elde dene kadar düşük faiz politikasına devam edeceğini beyan etmiştir. Her iki Merkez Bankasının ortak noktaları para ve finans piyasalarının herhangi bir dış müdahale olmadan, yani büyük ölçüde kamu müdahalesi olmadan kendi kendini tamir edebilme ve krizlerin üstesinden gelebilme yeteneğinin olması düşüncesidir. Bu ilişki şekil 1’de görülmektedir.

4. YENİ KEYNESYEN TEORİ VE POLİTİKASI

Yeni Keynesyen Teori 1970’li yıllarda Rasyonel Beklentiler Teorisine alternatif bir teori olarak ortaya çıkmıştır. Ekonomi içindeki önemi çok kısa zamanda artmış ve uygulama alanına aktarılması çok uzun sürmemiştir. Ancak Yeni Keynesyen Teori birbirinden farklı bir çok görüşlerin birleşmesinden oluşmakta ve her görüşü kapsayan bir bütünlük arz etmemektedir.

Bu görüşün temelinde kusurlu piyasalar vardır; bu piyasalarda piyasa yanılıgısı hakimdir ve kısa dönemde piyasalarda uyumsuzluk kamu müdahalesini gerekli kılmaktadır. Piyasaların yanılıgı içinde olmaları konjonktür dalgalanmalarına neden olmakta ve bu dalgalanmalar sonucunda ise ekonomi genel denge düzeyine gelememektedir. Piyasalarda kısa ve orta dönemde ekonominin genel denge düzeyine ulaşamamasının veya uyum zorluğu çekmesinin nedeni ücret veya fiyat katılığından ve piyasalardaki koordinasyon hatasından kaynaklanmaktadır. Ücret katılıkları ve koordinasyon hataları piyasaların kısa vadede dışsal şoklara karşı uyumunu zorlaştırmakta, ekonomik dalgalanmaların oluşmasına ve zamanla da genişlemesine neden olmaktadır.

Ekonomik dalgalanmalar ekonominin orta vadede oluştuğu denge durumundan uzaklaşma olarak algılanmakta ve bu orta vadeli denge durumuna sabit enflasyon düzeyinde denge işsizlik oranı NAIRU (Non-Accelerating Inflation Rate of Unemployment) denilmektedir. Genel anlamıyla NAIRU enflasyonu arttırmayan işsizlik oranındaki denge düzeyi olarak tanımlanmaktadır(Köhren 2011:25).

Yeni Keynesyen Konsept ekonomide kısa, orta ve uzun vadeli denge kavramından hareket etmektedir. Kısa vadede ekonomide konjonktür dalgalanmaları olabilecek ve kamu istikrar politikası tedbirleriyle piyasaya müdahale edilebilecektir. Eğer üretim düzeyi istihdam denge düzeyi olan NAIRU’dan uzaklaşırsa, orta ve uzun dönemde Yeni Keynesyen iktisatçılar ile Neo-Klasik iktisatçılar arasında iktisat politikası tedbirleri açısından bir fark yoktur. Her iki kesim de ekonomide arz yönlü düzen politikası ile büyüme politikalarından hareket etmektedirler. Oysa Yeni Keynesyen iktisatçılar kısa vadede ekonomiyi canlandırmak için talep yönlü ekonomik tedbirleri ön plana almaktadırlar. Ekonomide NAIRU dengesinden uzaklaşmak demek, iktisadi sistemin şoka girmesi demektir. Kısa vadeli talep şokları ön plandadır(Arestis/Sawyer 2003).

4.1. Yeni Keynesyen Ekonomide Para ve Maliye Politikaları

Kısa vadeli istikrar politikası için gerekli olan para ve maliye politikalarıdır. Maliye politikasında otomatik stabilizatörler konjonktür dalgalanmalarını önleyici ve istikrar sağlayıcı bir fonksiyona sahiptir. Alınacak olan ekonomik tedbirler ya kamu bütçesinin gelirler ya da harcamalar kısmına etki edecektir. Otomatik stabilizatörler yanında bilinçli olarak kamu maliyesi ekonominin resesyon dönemini dikkate alarak kamu harcamaları yöntemi ile müdahale edebilecek ve istihdam dengesinin tekrar NAIRU’ya geri dönmesini sağlayabilecektir.

Yeni Keynesyenlerde para politikası faiz politikası olarak algılanmaktadır. Eęer piyasalarda bir durgunluk bekleniyorsa, Merkez Bankası faiz oranlarını dūřürecektir. Eęer ekonomide refah dōnemi yaşanıyorsa, Merkez Bankası faiz oranlarını arttıracaktır. Buradan çıkan sonuç da Yeni Keynesyenler ekonominin řoka girmesi durumunda kısa vadede hem para ve hem de maliye politikasını uygulamaya koyabileceklerdir.

Buradaki en önemli sorun ekonomide aktif maliye politikasının uygulanıp uygulanmayacağıdır. Yeni Keynesyen iktisatçıların bir kısmı aktif maliye politikasının konjonktür eğrilerine olan pozitif etkinin negatif etkiye dōnüşme olasılığının çok yüksek olduğunu, öncelikle para politikasının ve daha sonra da aktif maliye politikasının uygulanmasının daha verimli sonuç doğuracağı konusunda fikir beyan etmişlerdir.

Aslında para politikasının zaman gecikmesi(time lag) nedeniyle maliye politikasından daha hızlı sonuca ulaşacağı ve kısa vadeli ekonomi politikasının temelinde para politikasının olması gerektiği ve maliye politikasının para politikasına destek amaçlı uygulanmalıdır görüşü ön plana çıkmaktadır(Mankiw:1997:448).

Diğer taraftan finans piyasasındaki spekülatif amaçlı şişkinlikler için uygulanacak olan bir para politikasının reel ekonomiye maliyetinin yüksek olacağı nedeniyle uygun bulunmamaktadır. Yeni tecrübeler bize ekonominin resesyonda olduğu bir durumda faiz politikasının genişleyici bir etki yaratmadığını kanıtlamıştır. Bu süreç gevşek para arzı politikasıyla daha başarılı olarak yönlendirilebilmektedir. Bu konuda ekonomi politikasında tartışma başlatılmış, acaba kriz dönemlerinde Merkez bankalarına faiz indirimlerini sağlayacak hareket alanının genişletilmesi yönünde enflasyon çıpasının genişletilmesi gereklidir sorusu ön plana geçmiştir.

Bu sorunun cevabını yine Merkez Bankalarının uygulamış oldukları para politikalarına bakarak cevaplandırmak mümkündür. Avrupa Merkez Bankası'nın 2008 haziran ayında dünya ekonomilerinin resesyona girmesinden hemen önce faiz oranlarını arttırması pek de tasvip edilecek bir politika olmamıştır. Bunun yerine Avrupa Merkez Bankası para politikası hedefini fiyat istikrarını sağlamaya ve istihdam düzeyini genişletmeye yöneltseydi daha isabetli olurdu. Sonuçta enflasyon çıpasının genişletilmesi stratejisi de kriz dönemlerinde pek işe yaramayacaktır(Marterbauer 2010:10).

4.2. Yeni Konsensus (New Consensus)

Bu konsept çerçevesinde Yeni Keynesyen Teoride para politikasına öncelik verilmekte ve maliye politikası geri plana itilmektedir. Yeni konsensus konseptinin temel taşı ekonomik problemlerin çözümünde sadece para politikasının kullanılmasıdır.

Para politikasının iki temel görevi bulunmaktadır:

Para politikasının birinci görevi ekonomideki dalgalanmaları zamanında öngörebilmek ve gerekli para politikası enstrümanlarıyla ekonomik istikrarı sağlamaktır.

İkinci görevi ise fiyat ve finans istikrarının sağlanmasıdır. Her iki görevde de Monetarist ekonominin öne sürdüğü para miktarının yönlendirilmesi stratejisine karşı tavır alınmakta ve bu görüşe alternatif olarak Merkez Bankasının faiz politikasının geçerliliği savunulmaktadır(Arestis 2009:8). Çünkü ekonomide para arzından hareketle para miktarının yönlendirilmesi, istikrarlı bir parasal talebin varlığını ön koşul olarak kabul etmektedir. Oysa para talebi bizim gibi Akdeniz ülkelerinde hiç de istikrarlı değildir,

Faiz oranındaki bir değişme doğrudan fiyatlar genel düzeyi ile toplam talebi etkilemektedir. Her faiz oranındaki bir değişme hem üretim ve hem de istihdam düzeyini etkileyerek NAIRU dengesini sağlamaktadır.

Merkez Bankası'nın faiz politikası mümkün olduğu kadar dar enflasyon çıpasına odaklanmalıdır, burada da Taylor kuralı geçerlidir. Taylor kuralının özü Merkez Bankası'nın sadece enflasyon oranını değil aynı zamanda işsizlik oranını ve üretim düzeyinin doğal üretim düzeyi ile olan ilişkisini de dikkate almasıdır.

Ekonomide zaman içinde oluşan şoklar geçici olarak enflasyonu hedefinden saptırabilmektedir. Bu durumda, Taylor kuralı uyarınca faiz oranındaki bir değişme hem enflasyon oranını ve hem de üretim düzeyini etkileyerek NAIRU istihdam dengesini tekrar sağlayabilecektir(Erol,E.D. 2013:97).

Eğer Merkez Bankası para politikası kanalı ile enflasyon beklentilerine etki edebiliyorsa ve toplumda bir beklenti değişmesi yaratabiliyorsa, gerçek enflasyon oranı da bu doğrultuda gelişme gösterebilecektir. Bu düşünce konseptinde maliye politikasına yer yoktur.

Ancak yeni konsensus taraftarları ekonominin krize girdiği dönemlerde para politikasının ekonomiyi tek başına tekrar sağlıklı bir yapıya kavuşturmasının mümkün olamayacağı ve diğer politikaların da devreye girmesi gerektiği üzerinde durmaktadırlar.

4.3. Orta ve Uzun Dönemde Ekonomi Politikası

Ekonomide orta ve uzun dönemde NAIRU istihdam dengesi sağlanmış ve sabit bir değeri ifade etmektedir. Denge istihdam düzeyini etkileyen faktörler şunlardır:

- a) Vergiler
- b) İşverenlerin kar oranları
- c) Ekonomide sağlanan verimlilik artışı
- d) İşgücü piyasasında devlet düzenlemelerinin derecesi
- e) Sendikaların davranış ve pazarlık güçleri

f) Sosyal tazminat miktarı(İşsizlik sigortası, sosyal yardımlar gibi)

Bu yukarıda sayılan faktörler orta ve uzun vadede NAIRU dengesini etkilemekte, aynı zamanda üretim ve istihdam durumu da değişebilmektedir.

Yeni Keynesyenler uzun vadede kamu bütçe dengesinin sağlanmasını Őart koşmaktadırlar, çünkü kamu açıkları yatırımları azaltmakta, ekonomideki tasarruf hacmini dūřürmektedir.

5. POST KEYNESYENLER

Post Keynesyenler krizlerin ve istikrarsızlığın ekonomik sistemin bir parçası olduğunu kabul etmektedirler ve bu istikrarsızlığın serbest piyasa kanalı ile kendi kendini tamir edebileceğine kuşku ile bakmaktadırlar. Keynes'in mirasına uygun olarak post Keynes'ilerin analiz yönteminin temel taşı talep yönlendirilmesidir(Arestis/Sawyer 1998).

İşsizliğin büyüklüğü sadece iş piyasasındaki reel ücretlerin büyüklüğüne değil, aynı zamanda kısa vadede efektif talep miktarına bağlıdır. Keynesyen iş piyasası dengesini efektif mal talebi ile istihdam düzeyi belirlemektedir. Demek ki, kısa vadeli veya sürekli işsizlik talep eksikliğinden kaynaklanmaktadır. Sistemin merkezinde talep miktarı bulunmakta ve arz tarafı pek dikkate alınmamaktadır. Talep miktarını harekete geçiren motor dengeli kamu yatırımları, gelir dağılımının düzeltilmesi ve marjinal tüketim eğiliminin güçlendirilmesidir.

5.1. Post Keynesyenlerin Ekonomi Politikası

Post Keynes'iler piyasanın kendi kendini tamir edeceğine inanmadıkları için kısa ve uzun dönemde yatırımların harekete geçirilmesini gerekli görmektedirler.

a) Finans Politikası:

Finans politikası talep miktarının istikrarı önemli bir fonksiyonu üstlenmektedir. Ekonominin tam istihdama ulaşması için finans politikası önemli bir role sahiptir ve oluşabilecek muhtemel konjonktür dalgalanmalarını önlemektedir. Bunun yanında kamu sektörünün dengeli yatırımları desteklemesi yolu ile talep miktarını uyarmakta ve gelir dağılımını fakir hane halkı yönlü güçlendirmektedir(Hageman/Krämer 2011:11).

b) Para Politikası:

Para politikası konjonktür dalgalanmalarının dengelenmesinde önemli bir fonksiyona sahiptir. Bu çerçevede gelir dağılımının dengelenmesi veya istikrarlı bir düzeyde tutulması ve yatırımların hızlandırılması açısından Merkez

Bankası'nın faiz oranları mümkün olan en düşük düzeyde tutulmalıdır(Palley, 2002). Ancak ekonomi politikasında öncelikle maliye politikası söz sahibidir, para politikası maliye politikasının bir alt kategorisinde yer almaktadır.

c) Ücret Politikası:

Ücret politikası hem fiyat istikrarının sağlanmasında ve hem de ücret tabanlı talep miktarının yönlendirilmesinde merkezi bir rolü üstlenmektedir. Ücret artışları üretimdeki verimlilik artışına ve hedef enflasyon oranına göre şekillenmek zorundadır. İş piyasasındaki esnekleşmeye ve düzensizleştirmeye negatif etkiler doğuracağı ve ekonomideki olumsuz dalgalanmaları arttıracığı için karşı çıkılmaktadır.

Özetlenecek olursa, Ekonomi politikasının ücret, para ve finans politikalarındaki başarısı devletin koordinasyon ve düzenleme başarısına bağlıdır. Ayrıca küreselleşmenin piyasaları birbirine yaklaştırdığı ve dünyayı bir köy haline getirdiği düşünülürse, uluslararası bir ekonomi politikalarının ortak koordinasyonu ve kurallaştırılması kaçınılmazdır.

SONUÇ

Küresel finans krizinin başlamasından bu yana beş sene geçmesine rağmen, dünya çapında finans piyasalarındaki istikrar ortamı tam olarak sağlanamamış ve ekonomik dalgalanmalar veya konjonktürün yukarı yönlü ivmesi gerçekleşmemiştir. Reel ekonomideki gelişme finans piyasalarının güçlenmesine bağlıdır. Ancak finans piyasası ile reel sektör arasındaki bağlantı daha çok ekonomik krizler nedeniyle kopmuştur. Finans piyasası aktörleri, işletmeciler ve tüketiciler enflasyonsuz bir ekonomik büyüme sürecinin olabileceğine güvenmeleri gerekmektedir. Bu nedenle küresel bazda ortak bir ekonomi politikasının oluşturulması problemlerin çözümü açısından büyük önem arz etmektedir. Aslına bakılırsa küresel ortamda gelişmiş ülkelerin Merkez bankaları ile Fed ortak para politikası uygulaması konusunda birbirleriyle iletişim halindedir.

Yeni Keynesyen ekonomi politikasının çıkış noktası piyasaların kusurlu kabul edilmesi, kısa, orta ve uzun vadede piyasalarda oluşan dengesizliği gidermek için para ve maliye politikalarıyla müdahale edilmesini öngörmektedir.

Kısa vadeli ekonomi politikasındaki dengesizliği gidermek için Yeni Keynesyen ekonomide olduğu gibi toplam talebi harekete geçirici maliye politikaları uygulanmalıdır.

Uzun dönemde ekonomideki dengesizliği gidermede talep yönlü politikaların hiç bir etkisi yoktur.

Orta ve uzun döneme yönelik ekonomik tedbirlerin uygulanmasında Neo-Keynesyenler ile Neo-Klasiklerin düşünceleri birbirinin aynısıdır.

Orta ve uzun dönemde NAIRU istihdam dengesinin sağlanması ve denge üretim düzeyine ulaşılması arz yönlü ekonomik tedbirleri, yani ekonomide yapısal değişim tedbirlerini ve büyüme politikalarını gerekli kılmaktadır.

Özetleyecek olursak:

- Kısa dönemde istikrar politikası Keynes'in düşüncesine odaklıdır. Ekonomideki kısa vadeli konjonktür dalgalanmalarını gidermenin yolu toplam talebi harekete geçirici para ve maliye politikalarından geçmektedir.
- Orta ve uzun dönemde Neo-Klasik düşünce ile Yeni Keynesyenlerin düşüncesi birbiriyle uyuşmaktadır. Uzun vadeli üretim ve istihdam düzeyine ulaşmak için arz yönlü tedbirler uygulanmalı ve büyüme politikasını etkileyen faktörler ön plana alınmalıdır.

Uzun dönemde Vergi oranlarının düşürülmesi, sendikaların müzakere gücünün kontrol edilmesi, iş gücü piyasasında düzenlemelere gidilmesi, ücret değişkenliğinin sağlanması, sosyal harcamaların kısılması gibi tedbirler istihdam ve üretim düzeyinin gelişmesini sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

- Arestis, P. (2009) New Consensus Macroeconomics:A Critical Appraisal, The Levy Economics İnstitut of Bard College University of Cambridge, The Levy Economic İnstitut
- Arestis, P. ve Sawyer, M. (1998): "Keynesian Economic Policies for the New Millennium", in: The Economic Journal, Nr. 108 (Januar), S. 181-195.
- Arestis,P. ve Sawyer,M.(2003)"New Consensus" New Keynesianism and the Economics of the "Third Way"içinde: Eckhard Hein/ Arne Heise/Achim Truger (Hrsg) Neu-Keynesianismus- der neue wirtschaftspolitische Mainstream? Metropolis Verlag Marburg
- Buchholz,G. ve Müller,A.(2009) Neoklassik,Keynessianismus und Marxismus-Drei ökonomische Denkschulen im Vergleich- Arbeitspapier/Abteilung Wirtschaft, Fachhochschule Hannover, Wirtschafts und İnformatik
- Bontrup, Heinz-J. (2011) Zur grössten Finanz- und Wirtschaftskrise seit achtzig Jahren, Ein kritischer Rück- und Ausblick mit Alternativen, Hrsg. DGB-Bezierk Niedersachsen-Bremen-Sachsen-Anhalt Abteilung Wirtschaft-Umwelt-Europa, Hannover
- Carlin, W. ve S. David(2006) Macroeconomics: Imperfections, İnstitutions and Politics, New York
- Clapham, R.(2010) Ordnungspolitische Diskurse,Discourses in Social Market Economy, Wirtschaftswissenschaft in Zeiten der Globalisierung, Diskurs 2010-08

- Erol, E. D.(2013) İktisat Teorisinin Sorunları ve Türkiye'nin Kriz Dönemleri Üzerine Uygulamalı Bir Yaklaşım, Çizgi Kitapevi Yayınları:440 Konya
- Erol, İ. ve Erol, E.D.(2013) Para Banka Teori ve Politika, Orion Kitapevi, Manisa
- Hagemann, H. ve Krämer,H. (2011) Keynes2.0-Perspektiven einer modernen keynesianischen Wirtschaftstheorie und Wirtschaftspolitik, Jahrbuch Ökonomie und Gesellschaft, Bd.23 Metropolis, Marburg
- Hirsch, J. (2009) Die Krise des neoliberalen Kapitalismus:Welche Alternativen, içinde: Altvater, Elmar/ Bischoff,Joachim/Hickel,Rudolf/ hirsch Joachim/Hirschel,Dierk/Huffschmid,Jörg/Zinn,K.Georg, Krisen Analysen VSA:Verlag Hamburg
- Mankiw,G. N.(1997) “The reincarnation of Keynesian Economics” içinde: Snowdon,Brian/ Vane, Howard R.(Hrgs) A Macroeconomics Reader, New York/London:445-451.
- Marterbauer, M. (2010) Wirtschaftspolitische Wege aus der Krise,içinde: Die Krise und die Konsequenzen, Beitrage zur Wirtschaftspolitik, Wien
- Ötsch,W.(2009) Wirtschaftskrise und Wirtschaftstheorie, WISO Jg. 32,Nr.3:68-74
- Köhrsen, J.-O.(2011) Paradigmenwechsel in der wirtschaftswissenschaftlichen Politikberatung? Der Wandel wirtschaftspolitischer Diskurse in Deutschland zwischen 1990-2009, Duesseldorf, Institut für Makroökonomi und Konjunkturforschung, Study 2/2011
- Palley, I. T.(2002) A post Keynesian Framework for Monetary Policy: Why Interest Rate Operating Procedures are not Enough, http://www.thomaspalley.com/docs/articles/macro_policy/postkeynesian_monetary_policy.pdf, erişim tarihi: 20.04. 213